

מו:

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מסורת הש"ס

ב א מ"י פ"ו מהלכות
לולב וערבה ט"ו ס"ג
ענין מד טושי"ט א"ח ט'
מחכ"ט ס"ג א'
מ"ב ב מ"י פ"ו מהל'
סוכה הלכות טו ס"ג
ענין מד טושי"ט א"ח ט'
תפוס:
מ"ב ג מ"י פ"ח מהל'
לולב וערבה ט"ו ס"ג
ענין מד טושי"ט א"ח ט'
תפוס ס"ג א'
מ"ב ד ה מ"י פ"ו ס"ט
הלכות ט ס"ג ס"ט
טושי"ט א"ח ט' מחכ"ט
ס"ג א' ט'

אתרוג בשביעי אסור. אפילו לאחר שיצא בו כמו שמפרש
לכולו יומא אתקלא ודפי' לריש לקיש דלמר בשביעי
מוחר היינו לבתר דנפק ביה כדאמרין למנומה אתקלא ומימיה
(על דף ל"ז) דמטביל ביה
נרישא והדר נפיק ביה כמאן דלא
כרכי יומא ולא כריש לקיש וי"ל כיון
דלא אכל ליה כוליה ומשייר בה
כשיעור דמאי נפיק ביה שרי אפי'
ל' יומא ודפי' דממיה נפיק נאסרה
כולה ביום ראשון דחסר כל שהוא
ספול ללא רבי חנינא הפריש כולה
ביום ראשון ומקלמה לשאר הימים
מידי דהוה א"ו אתרוגין לשנעת
הימים ולקמן בשמעתין ודפי' דמנאי
דמהי נכוסה לא מהי אלא באומר
איני נודל מהן כל בין השמשות
כדאינא פקח המביא כדי י"ן (כ"ה)
דף ל"ז) והכל ביום ראשון ממה נפשך
נודל מכולן הא אמרין ההם אתרוג
דמפקסי לילוח מימים כל מד וחד
בזנפי נפשיה סוכה ללא מפקסי לילוח
מימים כולה כמד יומא אריכותא דמי
והיה ר' חנינא מתנה כוליה ליום
ראשון ובשאר הימים אינו נודל
ממקלות צבין השמשות ולמהו
דקמי' דלעיל פרק לולב הגזול
גבי מי שבה דרך ואין נדיו
לולב דקמי' לכשיבא לבימו יטול על
שולחו משמע בגמרא דמפקסי
סעודה צביל לולב וכל שכן שלא
יתחיל א"כ רבי חנינא היכי מטביל
בה נרישא ונרין לומר דהכי קאמר
מטביל בה היום ונפיק בה למחר:
תינוקות ולא אתקצאי לבין
פירושו צמתימין:

רבינו הנגאל

מדת הקיבולין כלי מלא
מחזיק שואבא והיה אם
שמוע השמע, ריקו אנו
מחזיק שואבא אם יבנה
לכבו ולא השמע, לכוס
אם הוא פניו לא השמע,
מדת כבוד ודם כלי
ריקו מחזיק מלא אינו
מחזיק, כדכ"ט כי לא
דבר ריק, ולמה הוא
ריק, שבביל שאין אדם
מתקטין בו, אמר ר' יוחנן
אתרוג בשביעי אסורה
בשמיני מותרת, מאי
א"פ בשמיני אסורה, וכן
טעמא אתרוג בין דלגאת
בו קאי, אפי' דקיימא
לן כל היום כשר לנטילה
לילב, מאחר שיצא בו
כבודו ויבשביעי אינו
צריך לו לנטילה, ולא
אתקצאי אלא בו ביום
כולו אבל לבין השמשות
דליה לא אתקצאי, אבל
סוכה דחייא כל יומא,
מיגו דאתקצאי לבין
השמשות אתקצאי לבין
לכולי יומא דשמיני, ריש
לקיש אמר אתרוג אפי'
בשביעי מותרת, מאי
טעמא למצוה אתקצאי,
מתני' כ"י יוחנן, דתנן
מיד התינוקות שומטין
את לולביהן ואוכלין את
אתרוגייהן, תינוקה אן
גדולים לא, ומשני ריש
לקיש הוא הדין דאפילו
גדולים, והאי דקמי'
תינוקה אורחא דמלחא
נקט, ואסיקנא לירידן דאית
לן תרו יומי, הלכך שמיני
ספק בשביעי אסורה, תשיעי
ספק שמיני מותרת, אמר
ר' יודא לא ליקני איניש
הושענא ליונקא ביומא
טבא קמא, דמיקא קני
אקניו לא סני, ואישתכח
האי גבוא דאחר ליה
ינוקא לולב דנפיק בלולב
דלאו דליה, וכן לא לימא
איניש ליונקא דיובוא לך
מיד ולא יהיב, דארי
לאנטיי שיקרא, שנאמר
למרו לישעון וגו', ולענין
סוכה בשמיני ספק בשביעי,
אמר ר' יהודה שביעי
לסוכה, לישב בה, שמיני
לברכה, להוכיח בתפילה
ובברכת המזון יום שמיני
תנן עזרת.

מחזיק מלא אינו מחזיק אבל מרת הקב"ה
מלא מחזיק ריקו אינו מחזיק שנא' יהיה
אם שמוע תשמע וגו' אם שמוע תשמע
ואם לאו לא תשמע ד"א אם שמוע בישן
תשמע בחדש ואם יפנה לבבך שוב לא
תשמע: מיד תינוקות וכו': א"ר יוחנן "אתרוג
בשביעי אסור בשמיני מותר" סוכה אפי'
בשמיני אסורה וריש לקיש אמר אתרוג
אפילו בשביעי נמי מותר במאי קא מופלגי
מר סבר למצוה אתקצאי ומ"ם לכולי יומא
אתקצאי איתביה ריש לקיש לר' יוחנן מיד
התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין
אתרוגייהן מאי לאו הוא הדין לגדולים לא
תינוקות דוקא איבא דאמרי איתביה רבי
יוחנן לריש לקיש מיד התינוקות שומטין
את לולביהן ואוכלין אתרוגייהן תינוקות אין
גדולים לא הוא הדין דאפילו גדולים והאי
דקמי' תינוקות אורחא דמלחא קתני א"ל
רב פפא לאבבי לרבי יוחנן מאי שנא סוכה
מאי שנא אתרוג א"ל סוכה דחייא לבין
השמשות דאי איתרמי ליה סעודהא בעי
מיתב בגווה ומיכל (בה) בגווה אתקצאי לבין
השמשות ומיגו דאתקצאי לבין השמשות
אתקצאי לכולי יומא בשמיני אתרוג דלא
חזי לבין השמשות לא אתקצאי לבין
השמשות ולא אתקצאי לכולי יומא
דשמיני ולוי אמר אתרוג אפילו בשמיני
אסור ואבוה דשמואל אמר אתרוג בשביעי
אסור בשמיני מותר קם אבוה דשמואל
בשיטתיה דלוי קם ר' זירא בשיטתיה דאבוה
דשמואל דא"ר זירא אתרוג שנפסלה אסור
לאוכלה כל שבעה א"ר זירא: טבא קמא
איניש הושענא ליונקא ביומא טבא קמא
מ"ט ד"ינוקא מקנא קני אקניו לא מקני
ואשתכח דקא נפיק בלולב שאינו שלו וא"ר
זירא לא לימא איניש ליונקא דיהיבנא לך
מיד ולא יהיב ליה משום דאית לאגמוריה
שיקרא ד"שנא" למדו לשונם דבר שקר
ובפלוגתא דר' יוחנן ור"ש בן לקיש דאיתמר
הפריש שבעה אתרוגין לשבעה ימים (א) אמר
רב כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה "לאלתר
רב א"ר אמר רב לא אחת ואחת יוצא בה
ואוכלה "אמחר במאי קא מופלגי מר סבר
למצוה אתקצאי ומ"ם לכולי יומא אתקצאי
ואנן דאית לן תרי יומי היכי עבדינן אמר
אב"י "שמיני ספק שביעי אסור תשיעי ספק
שמיני מותר מרימר אמר אפי' שמיני ספק
שביעי מותר בסורא עברי כמרימר רב
שישא בריה דרב אידי עביד כאב"י
והלכתא כאב"י אמר רב יהודה בריה דרב
שמואל בר שילת משמיה דרב שמיני
ספק שביעי שביעי לסוכה ושמיני לברכה
ור' יוחנן אמר שמיני לזה ולזה מיתב כ"ע לא פליגי דיתבינן כי פליגי
לברוכי

מחזיק. מה שומטין למוכו: מלא אינו מחזיק. מה שמוסיף עליו:
אם שמוע תשמע. אם הורגלה לשמוע או תשמע תוכל ללמוד
ולהוסיף: ואם לאו. שלא הטיח און בילדותך לשמוע: לא תשמע.
לאחר זמן לא יספיקו בדרך: ד"א אם אהה שומע כישן. מחזר
על תלמודך ששמעת: תשמע כחדש.
תחכסו בו להבין דברים חדשים
מתוך דברים ישנים: ואם יפנה
לבבך. להמייאש על מה שלמדת
כבר מלחזר עליו: שוב לא תשמע.
משמעתה לך לבטלה שוב אין שומעין
אחזק דהכי כתיב אם יפנה לבבך ולא
תשמע (דברים ט): אסור. לאכילה
ואפילו לאחר שיצא בה כדמפרש
טעמא קסבר לכל שנעת הימים
אתקלא: סוכה אפי' בשמיני אסורה.
להסקה וטעמא מפרש לקמן מאי שנא
מאתרוג: ואפי' צו' נמי (ו) מותרת.
משילא בה ואינה עומדת למנוה
עוד דקסבר למנומה אתקלא ותו לא:
מיד תינוקות שומטין כו'. בשביעי
קאי צמתי' ויש מפרשים מיד תינוקות
כלומר מיד אחר כיום מנוה לולב
התינוקות שומטין את לולביהן כלומר
מניחין אותם כמו ששומטין ומניחין בקנן
זוים והולכין ואוכלין אתרוגייהן. ואין
נראה דלמתי' (ו) וצבראשית (כ"ה)
מעשה נחמד ר' שנתן לדינר לעני
הקניטומו אשמו וזכר ולא היה לו
במה להפטרם בשביעי של ערבה
הלך ושמת אתרוגין מיד התינוקות
דמתן תמן מיד התינוקות שומטין
כו' והיה אותו חסיד עובר בפנייה
דרך כך אחד והולכר לביט המלך
לאחריון דמלוה לרפואה ומכין ביוקר
גדול ומור לבימו אלמא גדולים
שמיני ליה מיד התינוקות: מאי לאו
הוא הדין. צמתי' של גדולים
נמי שרי בצמתי': תינוקות דוקא.
שלא הוקנא למנוה גמורה אכל של
גדולים שהוקנא למנוה גמורה אסורין
כל היום: אורחא דמילחא. שאין
דרך לשמוט מיד הגדולים את
אתרוגייהם: דחויא לבין השמשות.
שהי מנומה כל היום: אתרוג לא
חזי לבין השמשות. משילא בו שמתי':
אתרוג אפילו בשמיני אסורה. מיגו
דאסורה בין השמשות דשמיני משום
דבין השמשות ספק וים הוא ובשביעי
אתקלא לכולי יומא ויכן דבין
השמשות אסורה וע"ג דלא חזיא
לבין השמשות אסורה לכולי יומא:
קם אבוה דשמואל בשמיני דלוי. קם
מזר בו מדכריו ואמר כלו: קם
רבי זירא בשמיני דאבוה דשמואל.
אמר צבית המדרש בשביעי אסור
בשמיני מותר: אתרוג שנפסלה
רבותא נקט דלפילו נפסלה אסורה
כל שבעה שמתחילה לשבעה הוקנא
אכל בשמיני מותרת: לא ליקני איניש
הושענא ליונקא. שצמנה עד שלא
יצא בו הוא: מקנא קני. דרבנן
תקינו ליה וציה לנפשיה: אקניו לא
מקני. אינו יכול לחזר ולהקטומו
לאביו צמתי' דלאו בר דעת הוא:
ובפלוגתא. הא דרבי יוחנן ורבי
שמעון ב"ל אפילו נמי רב ורב אפי'
וכיון דקמו רב (ו) אפי' ורבי יוחנן

תורה אור השלם
1. והיה אם שמוע
תשמע בקול ה' אלהיך
לשמר לעשות את כל
מצוותיו אשר צוה לך
היום ונתנה לך ה' אלהיך
עליון על כל גוי
הארץ: דברים כ"א א'
2. ואם יפנה לבבך ולא
תשמע (דברים ט)
והשמועית אלהיך
אתרים ועברתם.
דברים ל"ז
3. ואיש ברעוה ויתלכו
ואמה לא ידברו למרו
לשונם דבר שקר תעוה
נלאו: ירמיהו ט' ד

הנהגות הב"ח

(א) ט"ו בשבועות ימים רב
אמר כל אחד: (א) ר"ש
ד"ה ואפי' בשביעי נמי
מותר משילא בו ואינו
עומד למנוה עוד דקסבר
למצוה אתקלא: (א) ד"ה
ובפלוגתא וכו' יוכין דקמי'
רב ור' יוחנן וכן מה
לפני הרי"ו. צ"ב מתי'
רש"י משמע דגורם רב
אמר כל אחד ואחד יוצא
בו ואוכלו למחר ורב אפי'
אמר כל אחד ואחד יוצא
בו ואוכלו למחר רש"י
בנפשות למנוה דקמי'
ר"ש ד"ה עד מולא
ט"ו ט"ו:

מוסף רש"י

מלא. אדם חסד וברכות
9. אם שמוע. פסס
אחת טופס ששטה און
פסס אחת (שש). אם
שמוע בישן. ששנית
שששמה מה ששמעת
אשקד (שש). כל אחת
ואחת יוצא בה. כימה,
ואוכלה לאתרוג. קסבר
למנומה אתקלא ויבי
נפשות למנוה (ביצה)
7. יוצא בה ואוכלה
למחר. דכיון דאתקלא
לבין השמשות אתקלא
לכולי יומא (שש).

נחמד שוטמא הלכתא כוותיהו ואסורה בשביעי ומותרת בשמיני והייט דקבעי ואנן דאית לן בשמיני תרי יומי היכי עבדינן מי אתרין
ליה ביומא קמא משום ספק בשביעי או לא: מרימר אמר אפילו תשיעי ספק שמיני אסורה לא גרסין לה: בשביעי לפסוק. כדמפרש
לה לקמן: ושמיני לברכה. שאומר בתפלה וזכרת המזון וקידוש את יום השמיני חג עזרת הוה: שמיני לזה ולזה. אף לענין סוכה
הו שמיני ולקמן מפרש ואילו למילתיה: כולי עמלא לא פליגי דיפסין כפוסה. בשמיני ספק בשביעי ואפילו לר' יוחנן דלמר שמיני לזה ולזה:
לברוכי